GENERALINĖS ADVOKATĖS CHRISTINE STIX-HACKL IŠVADA, pateikta 2006 m. kovo 23 d. [1]

I — Įžanga

1. Kaip tik tuo metu, kai Europos Sąjunga viešai jau beveik stereotipiškai lyginama su nutolusiu nuo piliečio ir išskirtinai politiniu procesu, mažai susijusiu su atskiru asmeniu, reikėtų atkreipti dėmesį taip pat ir į privalumus bei naudą, kurią Europos Sąjungos integracijos projektas daugeliu atžvilgių davė ir atskiram Bendrijos piliečiui.

2. Geras tokios „sėkmės istorijos" pavyzdys, be abejonės, yra Bendrijos politika telekomunikacijų srityje, kurioje nuo devintojo dešimtmečio nuosekliai vykdomas nacionalinių telekomunikacijų rinkų ir telekomunikacijas reglamentuojančių teisės aktų liberalizavimas bei suderinimas apskritai padidino konkurenciją ir dėl to smarkiai sumažino kainas bei telefono ryšio tarifus vartotojams, padidino gaminių pasiūlą ir pagerino paslaugas.

3. Šioje byloje *Cour d'appel de Bruxelles* (devintoji kolegija) pateikė Teisingumo Teismui klausimus dėl 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva) [2] bei 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) [3] išaiškinimo.

4. Šie klausimai yra susiję su vadinamuoju portatyvumu arba telefono numerių perkėlimu, t. y. vartotojui, šiuo atveju mobiliojo telefono vartotojui, suteikiama galimybė, pakeitus mobiliojo ryšio operatorių, išsaugoti ankstesnį telefono numerį ir naudoti jį naujame ryšio tinkle. Būtent tokioje (bent jau kai kuriose valstybėse narėse) faktiškai užpildytoje rinkoje kaip mobiliojo ryšio telefono numerių perkėlimas turi lemiamą reikšmę veiksmingai konkurencijai, nes jis

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — OL L 108, p. 51.

3 — OL L 108, p. 33.

padidina paslaugos gavėjo pasirengimą keisti operatorių, ir atvirkščiai, nesant numerių perkėlimo galimybės arba dėl su tuo susijusių sąnaudų, gali atgrasinti paslaugų gavėją nuo naujo paslaugos tiekėjo pasirinkimo.

5. Prejudiciniai klausimai pateikti *Cour d'appel de Bruxelles* nagrinėjant bylą, kurioje Belgijos mobiliojo ryšio operatorius *Mobistar* pateikė skundą dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo Pagrindų direktyvos prasme, būtent dėl 2003 m. rugsėjo 16 d. Belgijos instituto (*Institut belge des services postaux es des télécommunications*; toliau – IBPT) tarybos sprendimo, nustatančio įrengimo sąnaudas už kiekvieno mobiliojo ryšio numerio perkėlimą 2004 m. spalio 1 d. – 2005 m. spalio 2 d. laikotarpiu (toliau – ginčijamas sprendimas).

6. Iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar valstybei narei arba šiuo atveju nacionalinei reguliavimo institucijai leidžiama *ex ante* nustatyti įrengimo sąnaudas, patiriamas perkeliant numerį, kai pastaroji, remdamasi „efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinėmis sąnaudomis", nustato mobiliojo ryšio operatoriams didžiausią kainą už įrengimo sąnaudas, susijusias su numerio perkėlimu, už liniją ar numerį. Kita vertus, šis atvejis susijęs su procedūriniu klausimu, t. y. klausimu, kokiu mastu Bendrijos teisė nustato reikalavimus, susijusius su informacija, be kita ko, konfidencialia informacija, kurią nacionalinis teismas turi turėti, kad galėtų išnagrinėti apeliacinio skundo dėl ginčijamo sprendimo pagrįstumą.

II — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai*

1. Ankstesni teisės aktai

7. Iš ankstesnių teisės aktų šiuo atveju reikia paminėti 1997 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 97/33/EB dėl telekomunikacijų tinklų sujungimo siekiant užtikrinti universaliąsias paslaugas ir sąveiką taikant atvirtojo tinklo teikimo (ATT) principus [4], iš dalies pakeistą Direktyva 98/61/EB [5] (toliau – Direktyva 97/33), kuri nuo 2003 m. liepos 25 d. buvo panaikinta priėmus Pagrindų direktyvą.

4 — OL L 199, p. 32.

5 — 1998 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, iš dalies keičianti Direktyvą 97/33/EB dėl operatoriaus numerio perkeliamumo ir operatoriaus išankstinio pasirinkimo (OL L 268, p. 37).

8. Direktyva 97/33, remiantis jos 1 straipsniu, nustato telekomunikacijų tinklų sujungimo Bendrijoje ir pirmiausia paslaugų sąveikos reguliavimo sistemą, kuria siekiama užtikrinti universaliosios paslaugos teikimą atvirų ir konkurencingų rinkų aplinkoje.

9. Pagal šios direktyvos 2 straipsnį sąvoka „tinklų sujungimas" apibrėžiama kaip „fizinis ar loginis telekomunikacijų tinklų, kuriuos naudoja ta pati arba skirtingos organizacijos, susiejimas, kad vienos organizacijos vartotojai galėtų bendrauti su tos pačios ar kitos organizacijos vartotojais arba pasinaudoti kitos organizacijos teikiamomis paslaugomis".

10. Direktyvos 97/33 7 straipsnyje įtvirtinti tinklų sujungimo mokesčių ir sąnaudų apskaitos sistemos principai. Šios direktyvos IV priede pateikti „tinklų sujungimo mokesčių pavyzdžiai". Šis priedas, be kita ko, numato:

„Pagal proporcingumo principą į tinklų sujungimo mokesčius gali įeiti teisinga jungtinių ir bendrų sąnaudų, patirtų teikiant vienodas prieigos sąlygas ir užtikrinant numerio perkeliamumą, dalis bei esminius reikalavimus užtikrinančios sąnaudos (tinklo vientisumo išlaikymas, tinklo saugumas įvykus avarijoms, paslaugų sąveika ir duomenų apsauga)."

11. Direktyvos 97/33 12 straipsnio 5 dalis numato:

„Nacionalinės reguliavimo institucijos skatina kuo anksčiau įdiegti operatoriaus numerio perkeliamumo galimybę, kuria naudodamiesi to pageidaujantys abonentai galės išsaugoti savo numerį (-ius) viešajame fiksuoto telefono ryšio tinkle ir skaitmeniniame visuminių paslaugų tinkle (ISDN): turintieji geografinius numerius – nepriklausomai nuo konkrečioje vietovėje, o turintieji kitus numerius – nepriklausomai nuo bet kurioje vietovėje paslaugas teikiančios organizacijos, ir užtikrina, kad tokia galimybe galima būtų pradėti naudotis ne vėliau kaip 2000 m. sausio 1 d. arba, tose šalyse, kurioms buvo suteiktas pereinamasis periodas, kuo greičiau jam pasibaigus, tačiau ne vėliau kaip per dvejus metus nuo bet kurios nustatytos vėlesnės balso telefonijos paslaugų liberalizavimo datos.

Siekiant užtikrinti pagrįstai nustatytus mokesčius vartotojams, nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad su šia galimybe susijusio tinklų sujungimo kaina būtų pagrįsta."

2. Nauji komunikacijas reglamentuojantys teisės aktai

12. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamentas ir Taryba keturių direktyvų pagrindu priėmė naują vientisą visų ryšio tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą, t. y. greta Pagrindų direktyvos ir Universaliųjų paslaugų direktyvos buvo priimta Direktyva 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva)[6] bei Direktyva 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva)[7].

a) Universaliųjų paslaugų direktyva

13. Pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 1 straipsnį ji yra skirta elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimui galutiniam paslaugos gavėjui. Ja siekiama visoje Bendrijoje užtikrinti geros kokybės viešai prieinamas paslaugas veiksmingos konkurencijos ir laisvo pasirinkimo sąlygomis bei reglamentuoti tokius atvejus, kai rinka nepakankamai tenkina galutinių paslaugų gavėjų poreikius.

14. Direktyvos 30 straipsnis nustato telefono numerių perkėlimo galimybę:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad visi viešai prieinamų telefono ryšio paslaugų, įskaitant judriojo ryšio paslaugas, abonentai, kurie to pageidauja, galėtų išlaikyti savo numerį (numerius), nesvarbu, kokia įmonė teikia paslaugą:

a) geografinių numerių atveju – konkrečioje vietoje ir

b) negeografinių numerių atveju – bet kurioje vietoje.

Ši pastraipa netaikoma numerių perkėlimui tarp tinklų, teikiančių paslaugas fiksuotoje vietoje, ir judriojo ryšio tinklų.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad kainos už sujungimą, susijusį su

6 — OL L 108, p. 7.
7 — OL L 108, p. 21.

numerių perkėlimu, būtų pagrįstos sąnaudomis ir kad tiesioginiai abonentų mokesčiai, jei taikomi, neatgrasintų naudotis tokiomis priemonėmis.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos mažmeninių tarifų už numerių perkėlimą netaiko tokiu būdu, kuris iškreiptų konkurenciją, pavyzdžiui, nustatydamos specifinius ar bendrus mažmeninius tarifus."

b) Pagrindų direktyva

15. Pagrindų direktyvos 4 straipsnis dėl teisės pateikti apeliacinį skundą dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo nurodo:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygiu veiktų veiksmingas mechanizmas, pagal kurį bet kuris paslaugų gavėjas ar įmonė, teikianti elektroninių ryšių tinklus ir (arba) paslaugas, kuriai turi įtakos nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas, turėtų teisę paduoti apeliacinei institucijai, nepriklausomai nuo suinteresuotų šalių, apeliacinį skundą dėl to sprendimo. Ši institucija, kuri gali būti teismas, turi turėti atitinkamas kvalifikacijas, kad galėtų vykdyti savo funkcijas. Valstybės narės užtikrina, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į bylos sudėtį ir kad veiktų veiksmingas apeliacijų mechanizmas. Kol nagrinėjamas toks apeliacinis skundas, galioja nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas, jei apeliacinė institucija nenusprendžia kitaip.

2. Kai 1 dalyje nurodyta apeliacinė institucija nėra teismo institucija, jos sprendimo pagrindas visuomet pateikiamas raštu. Be to, tokiu atveju jos sprendimą gali peržiūrėti teismas, apibrėžtas Sutarties 234 straipsnyje."

B — *Nacionalinės teisės aktai*

16. Mobiliojo telefono numerių perkėlimą Belgijoje detaliai reglamentuoja 2002 m. rugsėjo 23 d. Karaliaus nutarimas dėl viešųjų mobiliųjų telekomunikacijų paslaugų galutinių paslaugų gavėjų numerių perkėlimo (toliau – Karaliaus nutarimas).

17. Karaliaus nutarime, be kita ko, yra numatytos nuostatos dėl sąnaudų, kurias patiria mobiliojo ryšių tinklo operatoriai, perduodami mobiliojo telefono numerius, priskyrimo. Išskiriami keturi sąnaudų tipai:

sąnaudos, susijusios su perkėlimu, įrengimo sąnaudos už liniją arba numerį (toliau – įrengimo sąnaudos), sąnaudos, susijusios su duomenų baze, kuria remiamasi, ir telefoninių skambučių srauto sąnaudos, patirtos dėl perkėlimo (toliau – srauto sąnaudos).

18. Įrengimo sąnaudos Karaliaus nutarimo 18 straipsnyje apibrėžiamos taip:

„<...> vienkartinės sąnaudos, patirtos dėl vieno ar kelių mobiliojo telefono numerių perkėlimo, kurios papildo klientų perdavimo kitam operatoriui ar mobiliųjų paslaugų teikėjui neperkeliant numerių ar paslaugos tiekimo nutraukimo sąnaudas."

19. Remiantis Karaliaus nutarimo 19 straipsniu „įrengimo sąnaudas už liniją ar už numerį <...> nustato institutas, remdamasis efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinėmis sąnaudomis. Instituto nustatytos sumos, skirtos padengti įrengimo sąnaudas už liniją ar už numerį <...> yra pagrįstos sąnaudomis".

20. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad įrengimo sąnaudos apima tik sąnaudas, patiriamas mobiliojo ryšio tinklo operatoriaus, kurio telefono numeris yra perkeliamas (toliau – perleidėjas). Perleidėjas iš mobiliojo ryšio operatoriaus, kuriam buvo perkeltas mobiliojo ryšio telefono numeris (toliau – gavėjas), gali reikalauti padengti įrengimo sąnaudas už IBPT nustatytą sumą. IBPT nustatyta ir sąnaudas padengianti suma yra maksimali, ir mobiliojo ryšio operatoriai gali susitarti dėl mažesnės sumos. Kita vertus, perleidėjas iš esmės gali reikalauti IBPT nustatytos sumos net ir tuo atveju, jeigu jo realios įrengimo sąnaudos yra mažesnės.

21. Remiantis Karaliaus nutarimo 11 straipsniu, perleidėjas negali iš galutinio vartotojo, kurio numeris buvo perkeltas, reikalauti kompensacijos, o mobiliojo ryšio tinklo operatorius, kuriam buvo perkeltas mobiliojo ryšio telefono numeris (toliau – gavėjas), negali reikalauti, kad galutinis paslaugos gavėjas už savo numerio perkėlimą mokėtų daugiau nei 15 EUR sumą.

22. Galiausiai pagal Karaliaus nutarimo 18 straipsnį srauto sąnaudos yra „papildomos sąnaudos, patirtos tinkle dėl skambučių srauto nukreipimo į perkeltus numerius, palyginti su skambučiais, nukreiptais į neperkeltus numerius". Šias srauto sąnaudas tinklo, iš kurio skambinama, operatorius, gaunantis užmokestį iš galutinio paslaugos gavėjo, turi proporcingai atlyginti perleidėjui.

III — Faktinės aplinkybės, pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

23. Įmonės *Belgacom Mobile*, *Mobistar* ir *Base* Belgijoje siūlo mobiliųjų telekomunikacijų paslaugas. *Belgacom Mobile*, esanti *Belgacom* dukterinė bendrovė, yra mobiliojo ryšio tinklo pavadinimu *Proximus* operatorė. Ji nuo 1994 m. veikia mobiliojo ryšio rinkoje, kurioje maždaug dvejus metus turėjo teisės aktuose įtvirtintą monopolį. Jos užimama rinkos dalis yra neginčijamai didesnė nei 50 % (59 % pagal pajamas), o mobiliojo ryšio verslo klientų segmente – didesnė nei 70 %.

24. *Mobistar* veikia minėtoje rinkoje nuo 1996 m. rugpjūčio mėn. ir yra antra pagal dydį mobiliojo ryšio operatorė.

25. *Base* veiklą rinkoje pradėjo tik 1998 m. ir jos rinkos dalis sudaro maždaug 14 %, t. y. maždaug 1 105 000 galutinių paslaugų gavėjų.

26. IBPT 2003 m. rugsėjo 13 d. ginčijamu sprendimu, priimtu pagal Karaliaus nutarimo 19 straipsnį, remdamasi šiame nutarime įtvirtintu „efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinių sąnaudų“ modeliu ir pasikonsultavusi su Belgijoje veikiančiais mobiliojo ryšio operatoriais *Base*, *Mobistar ir Belgacom*, 2002 m. spalio 1 d. – 2005 m. spalio 1 d. laikotarpiui nustatė įrengimo sąnaudas už sėkmingai perkeltą mobiliojo telefono numerį: paprasto įrengimo atveju – 3,86 EUR, o sudėtinio – 23,41 EUR.

27. *Mobistar*, nurodydama, kad ginčijamu sprendimu nustatytos sąnaudos yra per didelės ir neatitinka efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinių sąnaudų Karaliaus nutarimo 19 straipsnio prasme, apskundė ginčijamą IBPT sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, procese dalyvaujant taip pat ir IBPT, *Belgacom* bei *Base*. *Base* iš esmės pritaria *Mobistar* nuomonei, tačiau pateikia prieštaravimus dėl skaičiavimo metodo, pagal kurį įrengimo sąnaudos nustatomos remiantis efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinėmis sąnaudomis. Jos nuomone, įrengimo sąnaudas reikia nustatyti remiantis atitinkamo mobiliojo ryšio operatoriaus realiomis sąnaudomis. Atsižvelgiant į tai, Karaliaus nutarimas taip pat laikytinas neteisėtu, nes jis prieštarauja Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 daliai.

28. *Belgacom* mano priešingai, kad nustatytos įrenginių sąnaudos yra per mažos ir taip pat prašo panaikinti ginčijamą sprendimą. *Belgacom*, kaip ir IBPT, laikosi nuomonės, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis yra susijusi tik su srauto sąnaudomis, patiriamomis dėl perkėlimo, bet ne su įrengimo sąnaudomis, todėl ji yra netaikoma įrengimo sąnaudoms.

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *prima facie* nustatė, kad ginčijamam sprendimui trūksta teisinio pagrindo. Jis pirmiausia remiasi tuo, jog nauji telekomunikacijas reglamentuojantys teisės aktai nenumato, kad valstybės narės, numatydamos kainų pagrindimą sąnaudomis arba priimdamos priemones, pagal kurias nustatoma bendra kaina už paslaugas, teikiamas vieno operatoriaus kitam, turi teisę apriboti visų operatorių veikimo laisvę. Jo nuomone, *Base* argumentas, jog Universaliųjų paslaugų 30 straipsnio 2 dalis yra susijusi ne tik su kainomis už skambučių sujungimą, bet taip pat su visomis sąnaudomis, patiriamomis perkeliant numerį, yra pagrįstas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, iš šios nuostatos negalima daryti išvados, kad Europos Bendrijų įstatymų leidėjas siekė pavesti nacionalinėms institucijoms vietoj operatorių, remiantis bendromis ir abstrakčiomis priemonėmis, *ex ante* nustatyti įrengimo sąnaudas. Todėl Karaliaus nutarimas, nepaisant skaičiavimo metodo, yra nesuderinamas su Universaliųjų paslaugų direktyva.

30. Jeigu paaiškėtų, kad ginčijamo sprendimo teisinis pagrindas yra suderinamas su Bendrijos teise, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma turėtų patikrinti, ar IBPT, nustatydamas didžiausias sumas arba rengdamas sąnaudų modelį, nepadarė vertinimo klaidų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad jam buvo pateikta ne visa informacija, kurią IBPT gavo iš operatorių, ir kad IBPT šiuo atžvilgiu remiasi konfidencialumo pareiga.

31. Atsižvelgdamas į tai, *Cour d'appel de Bruxelles* 2004 m. spalio 14 d. Sprendimu kreipėsi į Europos Bendrijų Teisingumo Teismą su prašymu, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2004 m. spalio 19 d., priimti prejudicinį sprendimą jo nagrinėjamoje byloje šiais klausimais:

Dėl numerių perkėlimo paslaugos, numatytos Direktyvos 2002/22/EB (Universaliųjų paslaugų direktyva) 30 straipsnyje:

1. Ar Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis, kuri numato, kad nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, jog kainos už sujungimą, susijusį su numerių perkėlimu, būtų pagrįstos sąnaudomis, taikoma tik sąnaudoms, patirtoms dėl telefoninių skambučių srauto į perkeltą numerį, ar taip pat apima ir kainas, susijusias su sąnaudomis, kurias operatoriai patyrė vykdydami prašymus perkelti numerį?

2. Jei direktyvos 30 straipsnio 2 dalis yra susijusi tik su sujungimo sąnaudomis, patirtomis dėl telefoninių skambučių srauto į perkeltą numerį, ar ją reikia aiškinti taip, kad:

   a) ji leidžia operatoriams laisvai derėtis dėl paslaugos komercinių sąlygų ir

draudžia valstybėms narėms nustatyti *ex ante* komercines sąlygas numerio perkėlimo paslaugą privalančioms teikti įmonėms dėl paslaugų, susijusių su prašymu perkelti telefono numerį?

b) ji nedraudžia valstybėms narėms nustatyti *ex ante* komercinių sąlygų už minėtą paslaugą operatoriams, pripažintiems turinčiais didelę įtaką atitinkamoje rinkoje?

c) nacionalinę priemonę, kuri nacionalinei reguliavimo institucijai suteikia teisę visiems operatoriams *ex ante* ir apibrėžtam laikotarpiui nustatyti didžiausią mokestį, kurio gali reikalauti perleidėjas iš gavėjo?

d) nacionalinę priemonę, kuri perleidėjui suteikia teisę taikyti nacionalinės reguliavimo institucijos nustatytą kainą, atleidžiant jį nuo pareigos įrodyti, kad jo taikoma kaina yra pagrįsta jo sąnaudomis?

3. Jei direktyvos 30 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama kaip nustatanti visiems operatoriams pareigą numerio perkėlimą grįsti sąnaudomis, ar reikia aiškinti, kad ji draudžia:

a) nacionalinę reguliavimo priemonę, kuri įpareigoja apskaičiuoti sąnaudas pagal apibrėžtą skaičiavimo metodą?

b) nacionalinę priemonę, kuri *ex ante* nustato sąnaudų padalijimą tarp operatorių?

Dėl apeliacinio skundo, numatyto Direktyvos 2002/21/EB (Pagrindų direktyva) 4 straipsnyje:

Ar Pagrindų direktyvos 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog instancija, įgaliota spręsti apeliacinius skundus, turi turėti galimybę disponuoti visa būtina informacija, kad galėtų tinkamai išnagrinėti apeliacinio skundo pagrįstumą, įskaitant ir konfidencialią informaciją, kuria remdamasi nacionalinė reguliavimo institucija priėmė sprendimą, kuris yra apeliacinio skundo dalykas?

IV — Atsakymai į prejudicinius klausimus

patikrinti, ar IBPT, rengdama teorinį sąnaudų modelį ir apskaičiuodama sumas, ginčijamame sprendime nepadarė vertinimo klaidos.

A — *Dėl Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio aiškinimo (pirmasis, antrasis ir trečiasis prejudiciniai klausimai)*

34. Pirmuoju klausimu iš esmės klausiama, ar Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis apima tik srauto sąnaudas, ar taip pat ir įrengimo sąnaudas, patiriamas perkeliant numerius.

1. Prejudicinių klausimų dalykas ir pagrindiniai šalių argumentai

32. Pirmiausia reikia išsamiau išnagrinėti šios bylos dalyką, tiek, kiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pateikdamas pirmuosius tris klausimus, kurie taip pat susideda iš daugelio papildomų klausimų, prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnį.

35. Antrasis klausimas yra keliamas tik tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ir šiuo klausimu iš esmės siekiama sužinoti, ar Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis draudžia priemonę, kuri *ex ante* nustato įrengimo sąnaudas, patiriamas perkeliant numerius, arba ar ji nedraudžia nustatyti tokios priemonės operatoriams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje.

33. Šie trys prejudiciniai klausimai, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, yra susiję su klausimu dėl ginčijamo sprendimo teisinio pagrindo teisėtumo, t. y. yra tiesiogiai susiję su Karaliaus nutarimu, o į ketvirtąjį prejudicinį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo atsakyti tik tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas, pateikdamas atsakymą, ginčijamo sprendimo teisinį pagrindą pripažins teisėtą ir todėl reikės

36. Trečiasis klausimas akivaizdžiai keliamas tik tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą bus atsakyta teigiamai ir jeigu Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis susijusi su visų operatorių įrengimo sąnaudomis. Skirtinguose šio klausimo papunkčiuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo skirtingus ginčijamo sprendimo ir su juo susijusių teisės aktų aspektus bei jiems taikomus metodus ir prašo išaiškinti šių paslaugų bei metodų suderinamumą su Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalimi.

37. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmaisiais trimis prejudiciniais klausimais, kurie toliau bus nagrinėjami kartu, iš esmės siekia sužinoti, ar nacionalinė priemonė (toliau – ginčijama priemonė), kuri numato, kad (maksimalios) sumos, skirtos padengti įrengimo sąnaudas, patiriamas perkeliant numerius, nustatomos *ex ante* kiekvienam mobiliojo ryšio operatoriui remiantis efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus, veikiančio atitinkamoje rinkoje, teorinių sąnaudų modeliu, prieštarauja Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsniui [8].

38. Šiuo klausimu *Mobistar*, *Belgacom Mobile*, *Base*, IBPT, Komisija bei Jungtinės Karalystės, Lietuvos, Italijos ir Kipro vyriausybės pateikė nuomones, kurių pagrindiniai punktai apibendrintai nurodomi toliau.

39. *Mobistar* mano, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis susijusi tik su srauto sąnaudoms, bet ne su įrengimo sąnaudomis, kurios yra patiriamos perkeliant numerius, tačiau apskritai Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsniui neprieštarauja tokia nacionalinė priemonė, kaip antai šiuo atveju ginčijama priemonė.

40. *Belgacom* iš esmės pritaria šiai nuomonei ir, *inter alia*, nurodo, kad Universaliųjų paslaugų direktyva nesiekiama visiškai suderinti nuostatų, susijusių su numerių perkėlimu, ir todėl ji šiuo klausimu valstybėms narėms nustato tik minimalius reikalavimus.

41. IBPT, Komisija ir Lietuvos bei Kipro vyriausybės taip pat mano, kad 30 straipsnio 2 dalis apima tik srauto sąnaudas, nes prašymų perkelti numerį vykdymas bei atitinkamai įrengimo sąnaudos negali būti priskiriami sąvokai „tinklų sujungimas“. Šios šalys, išskyrus Kipro vyriausybę, nors ir pabrėždamos skirtingus punktus, iš esmės sutinka su tuo, kad valstybė narė gali numatyti priemonę, kaip antai šiuo atveju ginčijama priemonė, nustatančią numerių perkėlimą. Tačiau Kipro vyriausybė, remdamasi Pagrindų direktyvos 10 straipsnio 1 dalimi, daro išvadą, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis draudžia valstybėms narėms nustatyti *ex ante* komercines sąlygas už numerio perkėlimo paslaugą operatoriams. Ji tik suteikia teisę tokiu atveju imtis priemonių *a posteriori*.

42. *Base*, Italijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės mano priešingai, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis apima tiek srauto sąnaudas, tiek ir įrengimo sąnaudas, patirtas perkeliant numerius. Minėtų abiejų vyriausybių nuomone, ši nuostata leidžia valstybėms narėms nustatyti *ex ante*

8 — Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis yra taikytina įrengimo sąnaudoms ir kad Karaliaus nutarimas, nepaisant nustatytų vertinimo metodų, pažeidžia šią nuostatą ta prasme, jog suteikia nacionalinėms reguliavimo institucijoms teisę nustatyti įrengimo sąnaudas bendrai ir *ex ante*. Karaliaus nutarimas pažeidžia Universaliųjų paslaugų direktyvą ir tiek, kiek jis numato nacionalinei reguliavimo institucijai tam tikrą sąnaudų apskaičiavimo metodą. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad ginčijamam sprendimui trūksta teisinio pagrindo.

priemones, šiuo atveju ginčijamą priemonę, visiems operatoriams. Tačiau *Base* teigia, kad pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalį įrengimo sąnaudas reikia nustatyti remiantis atitinkamomis perleidėjo realiomis sąnaudomis, o ne efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus, veikiančio atitinkamoje rinkoje, teorinių sąnaudų modeliu.

2. Vertinimas

43. Pirmiausia reikia pažymėti, jog byloje dėl nacionalinės reguliavimo institucijos priimto sprendimo teisėtumo Teisingumo Teismui buvo pateikti trys prejudiciniai klausimai, siekiant nustatyti, ar Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis draudžia valstybei narei numatyti, kad nacionalinė reguliavimo institucija, remdamasi teoriniu sąnaudų modeliu iš anksto ir atsižvelgdama į visus operatorius, nustato didžiausią sumą, kurios perleidėjas gali reikalauti iš gavėjo padengiant įrengimo sąnaudas, patirtas dėl numerių perkėlimo, už liniją arba numerį.

44. Šį vertinimą aš, kaip ir daugelis dalyvių, atliksiu dviem etapais. Pirmiausia reikia patikrinti, ar įrengimo sąnaudos priskirtinos kainoms, už kurių pagrindimą sąnaudomis remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalimi yra atsakinga nacionalinė reguliavimo institucija. Antra, reikia išaiškinti, ar minėta nuostata leidžia nacionalinėms reguliavimo institucijoms iš anksto nustatyti didžiausias kainas visiems operatoriams remiantis abstrakčiu sąnaudų modeliu.

45. Pirmiausia reikia konstatuoti, kad Universaliųjų paslaugų direktyva išsamiau neapibrėžia, kaip turi būti suprantama nuostata „kainos už sujungimą, susijusį su numerių perkėlimu" 30 straipsnio 2 dalies prasme.

46. Daugelis dalyvių nurodo, kad ši nuostata faktiškai apima tik sąnaudas, patirtas dėl perkeltų numerių srauto, ir tai pagrindžia, *inter alia*, tuo, kad numerio perkėlimo įrengimas, kuris yra vykdomas atliekant administracinius arba informacinių technologijų procesus, kitaip nei perkeltų telefono numerių srautai, neapima sujungimo „fizinio ar loginio telekomunikacijų tinklų <...> susiejimo" prasme, kaip tai yra apibrėžiama Direktyvoje 97/33 bei Prieigos direktyvoje, arba nėra jo sąlyga.

47. Nepaisant to, kad sujungimo sąvoka, kaip ji apibrėžiama Prieigos direktyvos 2 straipsnio b dalyje arba Direktyvos 97/33 2 straipsnio 1 dalies a punkte, Universaliųjų paslaugų direktyvos prasme nebūtinai turi turėti tą pačią reikšmę kaip nurodyta minė-

tose direktyvose, mano nuomone, toks siauras, su sujungimo sąvoka ir techninėmis perdavimo operacijomis susijęs aiškinimas yra nepagrįstas.

48. Gali būti, kad, kaip nurodė *Belgacom*, numerio perkėlimas techniškai iš esmės įmanomas taip pat ir nesant „fizinio ir loginio susiejimo" tarp perleidėjo ir gavėjo tinklų, o perkeliamo numerio srautui toks susiejimas yra būtinas. Toks skirtumas iš dalies yra šiek tiek dirbtinis ir praktiškai svarbus tiek, kiek perkėlimas yra prasmingas telekomunikacijų terpėje, kurioje sujungiami skirtingi tinklai, tarp kurių galimas sujungimas, ir taip komunikacija tampa įmanoma tokiais tinklais. Tačiau perkėlimo įrengimas, t. y. administracinis apdorojimas ir techninis įrengimas, kurį atlieka perleidėjas, yra sąlyga tam, kad iš viso galima būtų perkeliamą numerį sujungti su gavėjo tinklu. Šiuo atžvilgiu, mano nuomone, nėra priežasčių abejoti, kad perkėlimo įrengimas, kaip ir numerio srautas bei skambučio perdavimas į gavėjo tinklą, patenka į sąvoką „sujungimas, susijęs su numerių perkėlimu".

49. Tačiau su tokiu aiškinimu buvo nesutinkama nurodant, kad Direktyvos 97/33 IV priede numatyta, jog į tinklų sujungimo mokesčius gali įeiti, *inter alia*, teisinga sąnaudų, patirtų dėl numerio perkėlimo, dalis. Tai parodo, kad perkėlimo įgyvendinimas nėra sujungimo paslauga, priešingu atveju toks atskiras paminėjimas būtų nereikalingas.

50. Mano nuomone, minėtos sąnaudos, patirtos dėl numerio perkėlimo, nurodytos Direktyvos 97/33 IV priede, atvirkščiai, patvirtina bendrą ryšį tarp perkeliamumo užtikrinimo ir sujungimo, nes sąnaudos, patiriamos dėl numerio perkėlimo, šiame priede nurodomos kaip „tinklų sujungimo mokesčių pavyzdžiai". Be to, pagal minėtos direktyvos VII priedo 1 dalies a punktą reikalavimai, susiję su numerio perkėlimu, priklauso „tinklo sujungimo susitarimų derybų pagrindams", kuriems nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti *ex ante* sąlygas.

51. Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalies aiškinimas, atsižvelgiant į jos tikslą bei dalyką, leidžia manyti, kad ši nuostata apima ne tik srautų, bet ir įrengimo sąnaudas.

52. Bendrijos teisės aktais telekomunikacijos srityje, kuriems priskirtina ir Universaliųjų paslaugų direktyva, be kita ko, yra siekiama užtikrinti veiksmingą konkurenciją šioje srityje [9]. Universaliųjų paslaugų direktyvos 40 konstatuojamojoje dalyje numerio perkėlimas apibūdinamas kaip „pagrindinė priemonė, padedanti užtikrinti vartotojo pasirinkimo galimybes ir veiksmingą konkurenciją konkurencinėje telekomunikacijų aplinkoje".

53. Kaip matyti iš šios nuostatos, numerio perkėlimas iš tiesų yra reikšmingas dviem aspektais, kurie yra dvi to paties medalio pusės: pirma, dėl efektyvios konkurencijos tarp mobiliojo ryšio operatorių, kurią numerio perkėlimas skatina tiek, kiek ji vartotojams palengvina mobiliojo ryšio operatoriaus keitimą ir taip pašalina operatoriams kliūtis konkuruojant dėl mobiliojo tinklo vartotojų. Antra, dėl vartotojų intereso kuo paprasčiau keisti įvairius operatorius išsaugant ankstesnį numerį ir dėl to didesnės pasirinkimo galimybės. Paskutinis labiau „su vartotojais susijęs" aspektas Universaliųjų paslaugų direktyvoje išskiriamas reglamentuojant numerio perkėlimą IV skyriuje „Galutinių paslaugų gavėjų interesai ir teisės".

9 — Žr., *inter alia*, Pagrindų direktyvos 8 straipsnį.

54. Per didelės įrengimo sąnaudos, patiriamos dėl numerio perkėlimo, akivaizdžiai yra našta operatoriui, siekiančiam pritraukti naujų klientų, ir todėl gali apsunkinti naujų operatorių įėjimą į rinką. Kai gavėjas, tiesiogiai arba bet kuriuo atveju netiesiogiai taikydamas bendrą tarifų struktūrą, perduoda įrengimo sąnaudas galutiniam paslaugų gavėjui, sąnaudos, patiriamos dėl numerio perkėlimo, gali atgrasinti vartotoją nuo galimybės pasinaudoti numerio perkeliamumu ir paskatinti pasirinkti naują tinklą.

55. Todėl numerių perkėlimo galimybė renkantis tiekėją negali „telefono numerio faktoriaus" „neutralizuoti" kaip kriterijaus, palyginti su pagrįstais konkurencijos kriterijais, kaip antai kokybė ir kaina. Atvirkščiai, dėl sąnaudų, patiriamų dėl numerio perkėlimo, telefono numeris išlieka ryšio tinklo klientų pasirengimo keisti operatorių ir kartu efektyvios konkurencijos tarp mobiliojo ryšio operatorių kliūtimi. Tai, kad Universaliųjų paslaugų direktyva siekiama užkirsti kelią tam, kad abonentai būtų atgrasinti naudotis numerio perkėlimo galimybe, taip pat paaiškėja ir iš Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalies, susijusios su galimais netiesioginiais mokesčiais.

56. Šiuo atžvilgiu taip pat reikia pažymėti, kad operatoriai, jau įsitvirtinę rinkoje arba turintys joje didelę įtaką, o tai dažniausiai yra įmonės, kurioms iki paslaugų liberalizavimo priklausė išskirtinės teisės, kurie turi platesnį klientų ratą, yra labiau suinteresuoti išlaikyti

galutinius paslaugų gavėjus ir, skirtingai nei besivystantys konkurentai, mažiau priklauso nuo „klientų, atsirandančių dėl pakeitimo". Šie rinkoje jau įsitvirtinę operatoriai, kurie laikytini perleidėjais tuo labiau, kuo daugiau galutinių paslaugų gavėjų jie turi, paprastai yra suinteresuoti nustatyti kuo didesnes įrengimo sąnaudas. Įtraukdami per dideles įrengimo sąnaudas perleidėjai gali atgrasinti savo klientus nuo galimybės pasinaudoti keitimu arba keitimo atveju patys užsitikrinti tam tikrą kompensaciją už klientų praradimą.

57. Šia prasme aiškinimas, pagal kurį įrengimo sąnaudos nėra susijusios su Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu sąnaudų pagrindimo principu, neatitiktų Universaliųjų paslaugų direktyvos tikslo ir dalyko, ir labai apribotų jos praktinį veiksmingumą užtikrinant numerių perkėlimą.

58. Taip pat būtų nepagrįsta, kodėl, kaip nurodė daugelis šios bylos dalyvių, srauto sąnaudos labiau nei įrengimo sąnaudos patektų į Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, juo labiau kad būtent įrengimo sąnaudas tiesiogiai (Belgijoje gavėjas iš galutinio paslaugų gavėjo gali reikalauti iki 15 EUR už numerio perkėlimą) arba bent jau netiesiogiai apmoka galutinis paslaugų gavėjas, kuris pasinaudoja perkėlimo galimybe. Tačiau srauto sąnaudas perleidėjui atlygina gavėjas, iš kurio tinklo skambučiai perkeliami į perduodamą numerį, taigi galiausiai atitinkamam skambintojui.

59. Taigi srauto sąnaudos yra laikomos sąnaudomis, kurias turi padengti ne galutinis paslaugų gavėjas, turintis galimybę pasinaudoti perkėlimu, o įrengimo sąnaudos yra sąnaudos, kurias gavėjas tiesiogiai ar netiesiogiai perduoda šiam vartotojui.

60. Realiai vertinant šią situaciją, mano nuomone, būtent sąnaudos, kurias vartotojas turi padengti pats, vaidina svarbesnį vaidmenį priimant sprendimą dėl operatoriaus keitimo nei galimos skambintojo sąnaudos.

61. Taip vertinant, vartotojo galimybėms pasinaudoti numerio perkėlimu arba „atgrasinimui" nuo to įrengimo sąnaudos turi netgi didesnės reikšmės nei srauto sąnaudos. Juo labiau tai yra taikoma tokiai „tiesioginio priėmimo" (direct routing) sistemai kaip Belgijoje, kurioje skambučiai iš belgiškų tinklų tiesiogiai perduodami į perkeliamą

numerį, todėl, kaip matyti iš protokolų, srauto sąnaudos atsiranda tik skambinant į perkeltą numerį, kai skambinama iš užsienio.

62. Taip pat ir šiuo požiūriu atrodo pagrįsta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos įpareigojimas pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalį užtikrinti, kad kainos už sujungimą, susijusį su numerio perkėlimu, būtų pagrįstos sąnaudomis, yra susijęs ne tik su srauto, bet ir su įrengimo sąnaudomis.

63. Toliau reikia išnagrinėti, ar nacionalinėms reguliavimo institucijoms leidžiama užtikrinti įrengimo sąnaudų pagrįstumą, pagal teorinį sąnaudų modelį iš anksto nustatant didžiausias kainas visiems mobiliojo ryšio operatoriams. Vadovaujantis sprendimu pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir dalyvių argumentais šiuo atžvilgiu iš esmės kalbama apie du aspektus. Tai, pirma, sąnaudų, susijusių su numerio perkėlimu, pagrįstumo principo taikymo sritis *ratione personae* pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalį ir klausimas, ar valstybėms narėms draudžiama suteikti diskrecijos teisę nacionalinėms reguliavimo institucijoms sąnaudų, patiriamų perkeliant numerį, atžvilgiu nustatyti išankstines sąlygas arba įpareigojimus visiems operatoriams arba tik operatoriams, pripažintiems turinčiais didelę įtaką rinkoje. Antra, turi būti išnagrinėta pačių reguliavimo metodų atitiktis Bendrijos teisei, būtent didžiausios kainos nustatymas remiantis efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus atitinkamoje rinkoje teorinių sąnaudų modeliu.

64. Remiantis mano pirmiau pateiktomis nuostatomis numerio perkėlimas Universaliųjų paslaugų direktyvos prasme yra vartotojo bei galutinio paslaugų gavėjo teisė, kuria jis, kaip aiškiai numatyta minėtos direktyvos 40 konstatuojamoje dalyje, turi turėti galimybę pasinaudoti, nesvarbu, kuri įmonė teikia paslaugas, t. y. nesvarbu, kas yra perleidėjas ir kas gavėjas. Todėl trijose 30 straipsnio dalyse nėra numatyta jokio skirstymo į įmones, turinčias didelę įtaką rinkoje arba jos neturinčias.

65. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, reikia konstatuoti, kad įpareigojimas pagrįsti sąnaudomis, šiuo atveju įrengimo sąnaudomis, bendrai taikomas „kainoms už sujungimą, susijusį su numerių perkėlimu“, ir neatsižvelgiant į tai, ar šių kainų reikalauja operatoriai, turintys didelę įtaką rinkoje arba jos neturintys.

66. Be to, negalima pamiršti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausimą dėl nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimų reglamentuoti pateikė remdamasis tuo pagrindu, kad nauji telekomunikacijas reglamentuojantys teisės aktai, kaip ir ankstesni teisės aktai, iš esmės

suteikia pirmenybę įmonėms laisvai derėtis dėl telekomunikacijų paslaugų sąlygų komerciniais pagrindais prieš nacionalinių reguliavimo institucijų teisę reguliuoti ir nustatyti išankstinius įpareigojimus bei apriboja jų įgaliojimus nustatyti atitinkamus išankstinius įpareigojimus įmonėms, turinčioms didelę įtaką rinkoje [10]. Be kita ko, pagal Prieigos direktyvos 14 konstatuojamąją dalį, tiek, kiek tai susiję su įmonių, turinčių didelę įtaką rinkoje, įpareigojimais, nustatytais Direktyvoje 97/33, „šį galimą įpareigojimų rinkinį reikėtų išlaikyti, bet, siekiant išvengti per didelio reguliavimo, reikėtų nustatyti, kad tai maksimalus įpareigojimų rinkinys, taikytinas įmonėms".

67. Kaip šiuo klausimu teisingai nurodė, *inter alia*, Komisija, *Mobistar*, *Base*, *Belgacom* ir IBPT, būtent numerio perkėlimas, kaip numatyta Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnyje, pagal Prieigos direktyvos 8 straipsnio 3 dalį aiškiai nepriskiriamas sektoriams, kuriuose nacionalinėms reguliavimo institucijoms draudžiama kitiems operatoriams, kurie yra priskirtini prie operatorių, turinčių didelę įtaką rinkoje, nustatyti Prieigos direktyvos 9–13 straipsniuose išvardytus išankstinius įpareigojimus.

68. Mano nuomone, toks požiūris patvirtina tai, kad nacionalinei reguliavimo institucijai leidžiama numerio perkėlimo atžvilgiu, kaip jis reglamentuojamas Universaliųjų paslaugų direktyvoje, t. y. šiuo atveju kainų už sujungimą, susijusį su numerio perkėlimu, pagrindimui sąnaudomis, nustatyti išankstinius įpareigojimus taip pat ir operatoriams, neturintiems didelės įtakos rinkoje. Dėl per didelio reglamentavimo telekomunikacijų sektoriuje, kurio siekiama išvengti remiantis naujais teisės aktais, tarp jų ir Universaliųjų paslaugų direktyva, mano nuomone, svarbu yra tai, kad ginčijama nuostata reglamentuoja ne fiksuotos kainos už įrengimo sąnaudas nustatymą, bet tik didžiausios kainos, susijusios su įrengimo sąnaudomis, nustatymą, kurį atlieka nacionalinė reguliavimo institucija, todėl galimybė operatoriams patiems laisvai suderinti įrengimo sąnaudų dydį nėra visiškai ribojama, o tik yra nustatomos galimų derybų ribos (viršutinė riba).

69. Be to, reikia pažymėti, kad valstybėms narėms nustatyti įpareigojimai, susiję su numerio perkėlimu, Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnyje yra aprašyti labai plačiai.

70. Pagal šio straipsnio 1 dalį valstybės narės užtikrina numerio perkėlimo paslaugą visiems viešai prieinamų telefono ryšio paslaugų, įskaitant judriojo ryšio paslaugas, abonentams, nesvarbu, kokia įmonė teikia paslaugą. Minėto straipsnio 2 dalis konkretina šį įpareigojimą taip, kad nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, jog kainos už sujungimą, susijusį su numerių perkėlimu,

10 — Žr. Prieigos direktyvos tryliktą konstatuojamąją dalį ir Pagrindų direktyvos dvidešimt septintą konstatuojamąją dalį.

būtų pagrįstos sąnaudomis ir kad tiesioginiai abonentų mokesčiai, jei taikomi, neatgrasintų naudotis tokiomis priemonėmis. Galiausiai 3 dalis numato „neigiamą" taisyklę, pagal kurią nacionalinės reguliavimo institucijos mažmeninių tarifų už numerių perkėlimą netaiko tokiu būdu, kuris iškreiptų konkurenciją, pavyzdžiui, nustatydamos specifinius ar bendrus mažmeninius tarifus.

71. Taigi Universaliųjų paslaugų direktyva suteikia valstybėms narėms didelę veiksmų laisvę įgyvendinant jų įpareigojimus, susijusius su numerio perkėlimo užtikrinimu.

72. Dėl įrengimo sąnaudų reguliavimo pažymėtina, jog iš Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalies neišplaukia, kad išankstinis didžiausios kainos nustatymas remiantis efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus, veikiančio atitinkamoje rinkoje, teorinių sąnaudų modeliu prieštarauja šiai nuostatai arba kad tai nėra tinkama priemonė siekiant užtikrinti, kad įrengimo sąnaudos, kurių perleidėjas gali reikalauti iš gavėjo, turi būti pagrįstos sąnaudomis.

73. Aiškinimas, pagal kurį remiantis Universaliųjų paslaugų direktyva kainos už sujungimą, susijusį su numerio perkėlimu, turi būti reguliuojamos remiantis ne realiomis konkretaus operatoriaus sąnaudomis, bet gali būti nustatomos *ex ante* pagal teorinį sąnaudų modelį, yra pagrįstas taip pat ir atsižvelgiant į 42 konstatuojamąją dalį, pagal kurią nacionalinės reguliavimo institucijos, vykdydamos savo įpareigojimus pagal 30 straipsnio 2 dalį, gali taip pat atsižvelgti į kainas panašiose rinkose.

74. Atsižvelgdamas į tai, kas pasakyta, siūlau Teisingumo Teismui į pirmuosius tris prejudicinius klausimus atsakyti taip, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 30 straipsnio 2 dalis nedraudžia valstybei narei numatyti, kad nacionalinė reguliavimo institucija, remdamasi efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinių sąnaudų modeliu, iš anksto ir visiems operatoriams nustato didžiausią kainą, kurios perleidėjas gali reikalauti iš gavėjo, kad būtų padengtos įrengimo sąnaudos, patirtos dėl numerių perkėlimo, už liniją arba numerį.

B — *Dėl Pagrindų direktyvos 4 straipsnio aiškinimo (ketvirtasis prejudicinis klausimas)*

1. Prejudicinio klausimo dalykas ir svarbiausi šalių argumentai

75. Kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, prašymą pri-

imti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi visos informacijos (duomenų), kurią IBPT gavo iš operatorių ir kurios pagrindu buvo nustatytos efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinės sąnaudos. Pagrindinėje byloje IBPT remiasi konfidencialumo pareiga, kurios ji turi laikytis pagal 2003 m. sausio 17 d. Įstatymą dėl savo statuso.

76. Remiantis šiuo pagrindu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar pagal Pagrindų direktyvos 4 straipsnį jis turi turėti visą informaciją, būtiną jam pateikto apeliacinio skundo pagrįstumui išnagrinėti, įskaitant informaciją, kuri pagal nacionalinės ir Bendrijos teisės aktus dėl komercinės paslapties yra konfidenciali.

77. Dalyviai [11] vieningai sutaria, kad institucija, turinti nagrinėti apeliacinius skundus dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimų, pagal Pagrindų direktyvos 4 straipsnį turi turėti galimybę gauti visą būtiną informaciją, įskaitant ir konfidencialią informaciją, kad galėtų išnagrinėti šių apeliacinių skundų pagrįstumą. Vis dėlto turi būti užtikrinta konfidencialios informacijos bei komercinės paslapties apsauga, ir bylą nagrinėjantis teismas nacionalinėje proceso teisėje turi ją taikyti laikydamasis veiksmingos teisinės apsaugos reikalavimų ir ginčo šalių teisės į gynybą principų. Dalyviai, *inter alia*, pabrėžia galimybę ginčo šalims apriboti teisę susipažinti su konfidencialia informacija.

78. Šiuo klausimu IBPT nurodo, kad ji, atsižvelgdama į jai tenkančią konfidencialumo pareigą ir neperduodama atitinkamos informacijos teismui, elgėsi apdairiai, tačiau ji nebūtų nesilaikiusi atitinkamo teismo reikalavimo arba potvarkio.

2. Vertinimas

79. Remiantis Pagrindų direktyvos 4 straipsniu kiekviena šalis, kuriai turi poveikį nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas, turi turėti teisę, kaip matyti ir iš dvylikto konstatuojamosios dalies punkto, pateikti apeliacinei institucijai, neatsižvelgdama į suinteresuotąsias šalis, apeliacinį skundą dėl to sprendimo.

80. Pagrindų direktyva 5 straipsnyje numato taisykles dėl informacijos pateikimo nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Komisijai, tačiau nenumato jokių aiškių taisyklių apeliacinių institucijų atžvilgiu, kurios, kaip šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remiantis nacionalinės teisės aktais yra įgaliotos patikrinti nacionalinių reguliavimo institucijų sprendimus. Kaip šiuo klausimu teisingai nurodo

11 — Lietuvos Respublikos vyriausybė šiuo klausimu nepateikė jokios nuomonės.

bylos šalys, nacionalinių reguliavimo institucijų atliekamo teisės į veiksmingą teisinę apsaugą užtikrinimo prielaida yra tai, kad apeliacinės institucijos, kaip nacionalinės reguliavimo institucijos pagal 4 straipsnio 1 dalį ir Komisija pagal 4 straipsnio 2 dalį, iš esmės turėtų turėti visą informaciją, būtiną tinkamai išnagrinėti apeliacinio skundo pagrįstumą.

81. Dėl informacijos, kuri pagal Bendrijos ir nacionalinės teisės nuostatas dėl komercinių paslapčių yra konfidenciali, Pagrindų direktyvos 5 straipsnio 3 dalis numato, kad Komisija ir atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina tokį konfidencialumą. Be to, valstybės narės pagal Pagrindų direktyvos 5 straipsnio 4 dalį skelbia tokią informaciją, laikydamosi nacionalinių taisyklių dėl informacijos viešumo ir atsižvelgdamos į Bendrijos bei nacionalines taisykles dėl komercinių paslapčių.

82. Pagal šias nuostatas informacija nacionalinėms reguliavimo institucijoms arba Komisijai negalėtų būti nepateikta dėl jos konfidencialaus pobūdžio. Atvirkščiai, minėtos institucijos privalo „užtikrinti konfidencialumą".

83. Mano nuomone, šią taisyklę taip pat reikia taikyti ir procese nacionalinėse apeliacinėse institucijose. Jos privalo turėti informaciją, būtiną savo pareigai užtikrinti veiksmingą teisinę apsaugą nagrinėjant nacionalinių reguliavimo institucijų sprendimus įvykdyti, taip pat ir tuomet, kai informacija remiantis Bendrijos ir nacionaliniais teisės aktais yra konfidenciali. Tačiau jos privalo užtikrinti atitinkamą tokios informacijos konfidencialumą.

84. Todėl nacionalinė nuostata, pagal kurią nacionalinė apeliacinė institucija negali gauti apeliaciniam skundui nagrinėti būtinos konfidencialios informacijos iš nacionalinės reguliavimo institucijos, yra nesuderinama su veiksmingos teisinės apsaugos reikalavimu, kaip numatyta Pagrindų direktyvos 4 straipsnyje.

85. Be to, tokio turinio nacionalinės teisės aktai, kurie pagal Pagrindų direktyvos 4 straipsnį numato proceso nacionalinėje apeliacinėje institucijoje galimybes, net jeigu tokių proceso galimybių nustatymas iš esmės yra atskirų valstybių narių nacionalinės teisės reglamentavimo sritis, mano nuomone, prieštarauja taip pat ir veiksmingumo principui tiek, kiek jie praktiškai daro neįma-

nomą arba apsunkina faktinę ir veiksmingą teisinę apsaugą nagrinėjant nacionalinių reguliavimo institucijų sprendimus [12].

86. Nacionalinė apeliacinė institucija, šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, turėtų netaikyti nacionalinių nuostatų dėl konfidencialumo arba nacionalinių proceso taisyklių tiek, kiek jos prieštarauja konfidencialios informacijos, būtinos tinkamam apeliacinio skundo pagrįstumui išnagrinėti, pateikimui [13].

87. Toks prieštaravimas pagrindinėje byloje neturėtų kilti tokiu mastu, nes, kaip matyti iš protokolų, 2003 m. sausio 17 d. Įstatymo dėl IBPT statuso 23 straipsnis, kuriuo IBPT rėmėsi pateikdama atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, bendrai įpareigoja IBPT bei jo tarybos dalyvius neatskleisti komercinių paslapčių tretiesiems asmenims jokia forma ir laikyti konfidencialią įmonių pateiktą informaciją paslaptyje, atskirai nenagrinėjant klausimo dėl minėtos informacijos pateikimo apeliacinėms institucijoms. IBPT jau išreiškė savo pasirengimą vykdyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atitinkamą potvarkį dėl ginčijamos konfidencialios informacijos pateikimo.

88. Be to, kaip nurodė daugelis bylos šalių, apeliacinė institucija, šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėdama jai pateiktą apeliacinį skundą privalo imtis tinkamų priemonių, siekiant išlaikyti pusiausvyrą tarp veiksmingos teisinės apsaugos reikalavimų ar intereso tinkamai išnagrinėti apeliacinio skundo pagrįstumą ir komercinių paslapčių apsaugos [14].

89. Tokiu atveju kaip šis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali, pavyzdžiui, reikalauti pateikti visą informaciją, būtiną jam pateiktam apeliaciniam skundui dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo pagrįstumo išnagrinėti, ir, kiek tai yra būtina konfidencialios informacijos apsaugai bei tinkamai atsižvelgus į ginčo šalių teisės į gynybą principą, laikyti atitinkamą informaciją, taip pat ir ginčo šalių atžvilgiu, konfidencialia.

12 — Žr., be kita ko, 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Steffensen* (C-276/01, Rink. p. I-3735, 60 punktas); 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Courage ir Crehan* (C-453/99, Rink. p. I-6297, 29 punktas) ir 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimą *Grundig Italiana* (C-255/00, Rink. p. I-8003, 33 punktas).

13 — Žr., *inter alia*, 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Peterbroeck* (C-312/93, Rink. p. I-4599, 13 ir 21 punktai).

14 — Dėl konfidencialios informacijos apsaugos žr., be kita ko, 1985 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Hillegom* (110/84, Rink. p. 3947, 33 punktas) ir 1980 m. spalio 29 d. Sprendimą *Heintz van Landewyk* (209/78–215/78 ir 218/78, Rink. p. 3125, 46 punktas) bei 1996 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Postbank NV prieš Komisiją* (T-353/94, Rink. p. II-921, 69 punktas).

90. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, siūlau Teisingumo Teismui į ketvirtąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip, kad Pagrindų direktyvos 4 straipsnis turi būti aiškinamas ta prasme, kad institucija, įgaliota nagrinėti apeliacinius skundus, turi turėti visą būtiną informaciją, kad galėtų tinkamai išnagrinėti apeliacinio skundo pagrįstumą, įskaitant ir konfidencialią informaciją, kuria remdamasi nacionalinė reguliavimo institucija priėmė sprendimą, kuris yra apeliacinio skundo dalykas. Apeliacinė institucija, nagrinėdama jai pateiktą apeliacinį skundą, privalo imtis tinkamų priemonių užtikrinti nagrinėjamos informacijos konfidencialumą.

V — Išvada

91. Remdamasi išdėstytais argumentais, siūlau Teisingumo Teismui į prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. Universaliųjų paslaugų direktyvos (Direktyva 2002/22/EB) 30 straipsnio 2 dalis nedraudžia valstybei narei numatyti, kad nacionalinė reguliavimo institucija, remdamasi efektyvaus mobiliojo ryšio operatoriaus teorinių sąnaudų modeliu, iš anksto ir visiems operatoriams nustato didžiausią kainą, kurios perleidėjas gali reikalauti iš gavėjo, kad būtų padengtos įrengimo sąnaudos, patirtos dėl numerių perkėlimo, už liniją arba numerį.

2. Pagrindų direktyvos (Direktyva 2002/21/EB) 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad institucija, įgaliota nagrinėti apeliacinius skundus, turi turėti visą būtiną informaciją, kad galėtų tinkamai išnagrinėti apeliacinio skundo pagrįstumą, įskaitant ir konfidencialią informaciją, kuria remdamasi nacionalinė reguliavimo institucija priėmė sprendimą, kuris yra apeliacinio skundo dalykas. Apeliacinė institucija, nagrinėdama jai pateiktą apeliacinį skundą privalo, imdamasi, tinkamų priemonių, užtikrinti nagrinėjamos informacijos konfidencialumą.